

Prof. dr hab. Stanisław Pieprzny
Prof.zw. WPiA UR w Rzeszowie

RECENZJA

**osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej dr. Wojciecha Lisa
dla potrzeb postępowania habilitacyjnego prowadzonego na Wydziale Prawa,
Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Jana Pawła II**

Recenzja opracowana została na podstawie zasad i kryteriów określonych w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w dziedzinie sztuki (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1852 ze zm.), a także rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196 poz.1165) i rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. Nr 204, poz. 1200).

Stwierdzam, że zarówno przedłożona monografia mająca charakter osiągnięcia naukowego w rozumieniu przepisów powołanych wyżej aktów normatywnych, jak i dotychczasowy dorobek naukowy dr Wojciecha Lisa odpowiadają wymaganiom stawianym osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Dr Wojciech Lis posiada obszerny dorobek naukowy w dziedzinie nauki prawne, dyscyplina prawo i wykazuje się istotną aktywnością naukową. Przygotowana przez Habilitanta monografia o charakterze rozprawy habilitacyjnej stanowi ważny wkład Autora w rozwój tej dyscypliny.

Biorąc powyższą konkluzję pod uwagę wypowiadam się za dopuszczeniem dr Wojciecha Lisa, po spełnieniu innych wymagań przewidzianych prawem, do kolejnych stadiów postępowania habilitacyjnego.

I. Ocena osiągnięcia naukowego określonego w art.16 ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w dziedzinie sztuki

Monografia dr Wojciecha Lisa *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej*, Wyd. KUL, Lublin 2015, ISBN 978-83-8061-194-8 ss.495 stanowi znaczny wkład autora w rozwój wskazanej dyscypliny naukowej. Recenzentami monografii byli prof. dr hab. Marian Zbyb z UMCS i dr hab. prof. UWM Mirosław Karpiuk. Zasadnicze rozważania autora poprzedzone zostały obszernym wstępem, w którym przedstawiony został cel i przedmiot opracowania oraz krótkie streszczenie poszczególnych rozdziałów. Treść pracy podzielona została na pięć rozdziałów podzielonych na mniejsze jednostki redakcyjne. Każdy rozdział zawiera podsumowanie, co znacznie poprawia komunikatywność i ułatwia zrozumienie zbyt zawiłych wywodów. Zakończenie nawiązuje do najważniejszych fragmentów monografii i zawiera kilka sugestii i wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*. Ostatnią część pracy stanowi usystematyzowana bibliografia, na którą składa się wykaz aktów normatywnych, orzecznictwo i literatura. Struktura pracy jest poprawna. Wątpliwości nasuwa tytuł monografii, który nie konweniuje z tytułami rozdziałów. W tytułach rozdziałów swoje rozważania autor odnosi do bezpieczeństwa i porządku publicznego i to faktycznie jest przedmiotem jego rozważań. Świadczy o tym też konstrukcja tytułu podrozdziału 1.2. „*Bezpieczeństwo wewnętrzne jako podstawowa kategoria bezpieczeństwa publicznego*”. Wynika z tego, że autor traktuje bezpieczeństwo publiczne jako pojęcie mieszczące w sobie bezpieczeństwo wewnętrzne. Bazując na postanowieniach obowiązującej Konstytucji RP (art. 146 ust. 4 pkt. 7-8) zauważyć należy, że ustrojodawca rozróżnia bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne państwa, z czego należałoby wysnuć wniosek, że ten dychotomiczny podział bezpieczeństwa państwa winien stanowić podstawę do dalszej szczegółowej segmentacji tego bezpieczeństwa. W tej sytuacji adekwatność tytułu do treści pracy zapewniłoby użycie terminów „*Bezpieczeństwo i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej*” a nie „*Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera ...*”.

Odnosząc się do założeń metodologicznych ocenianej monografii moim zdaniem, autor założył sobie zbyt ambitne cele, formułując zbyt wiele pytań badawczych obejmujących bardzo szeroki obszar badawczy, mający do tego wymiar interdyscyplinarny. Każde z tych pytań stanowić może temat obszernej monografii. Dla przykładu udzielenie odpowiedzi na

takie pytanie „ w jakim stopniu skuteczność działalności w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego zależy od jakości prawa, a jak bardzo od skuteczności i sprawności działania, trafności podejmowanych decyzji i umiejętnego wprowadzania ich w życie, a także sumiennego i konsekwentnego wywiązywania się przez te organy z nałożonych na nie obowiązków i powinności” wymaga bardzo obszernej wiedzy teoretycznej i empirycznej oraz skomplikowanych pogłębionych badań. Niemniej trudne są pytania „czy obowiązujące rozwiązania prawne i system organów państwowych z określonym ustawowo zakresem zadań i kompetencji są kompletne, komplementarne i kompatybilne?” oraz „jak wygląda współpraca organów administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego?”

Autor zbyt pryncypialnie odnosi się do dotychczasowych osiągnięć przedstawicieli doktryny w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego uznając, że problematyka ta wymaga uporządkowania i kompleksowych badań. Trudno się zgodzić z twierdzeniem Autora, że dotychczas brak było publikacji kompleksowo ukazujących administrację bezpieczeństwa i porządku publicznego w płaszczyźnie podmiotowej, brak ten niejako ma wypełnić recenzowana książka. Książka zdaniem autora „stanowi istotny krok w kierunku koncentracji prac badawczych zmierzających do sprecyzowania ram systemu bezpieczeństwa”. W przeszłości, ale też współcześnie ukazało się wiele pozycji odnoszących się do systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego pisanych z pozycji nauk prawnych, w tym nauki prawa administracyjnego, ale też filozofii, politologii, socjologii i innych. Dowodem tego jest wykorzystanie przez Habilitanta jako źródeł wiedzy o bezpieczeństwie i porządku publicznym w liczbie około 350 pozycji literatury. O gloryfikacji własnych osiągnięć świadczy też stwierdzenie „ W przekonaniu autora omówienie zakreślonego w temacie zagadnienia będzie stanowiło doskonałe uzupełnienie dotychczasowych badań dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego”.

Przechodząc do oceny zawartości poszczególnych rozdziałów książki stwierdzić należy, że zawiera ona przegląd aktualnych poglądów doktryny na temat problematyki bezpieczeństwa i porządku publicznego ze szczególnym zwróceniem uwagi na poglądy przedstawicieli nauk o bezpieczeństwie i nauk prawnych, w tym nauki prawa administracyjnego.

Rozdział I zatytułowany „*Istota bezpieczeństwa i porządku publicznego*” zawiera 7 podrozdziałów i podsumowanie. Autor przytacza tu liczne doktrynalne definicje bezpieczeństwa i porządku publicznego dokonując ich systematyzacji. Podkreśla słusznie ich nieostrość i niedookreśloność. Ciekawym fragmentem są rozważania na temat wykorzystania

w prawie pojęć bezpieczeństwa i porządku publicznego jako klauzul generalnych. Dokonana klasyfikacja zagrożeń bezpieczeństwa jest powieleniem wypracowanych przez doktrynę podziałów. Autor przedstawił wybrane podziały zagrożeń najczęściej prezentowane w doktrynie.

W rozdziale II rozważania autora koncentrują się na obowiązkach państwa w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Obowiązki te interpretowane są głównie na podstawie postanowień Konstytucji RP. Zgodzić się należy z twierdzeniem, że to państwo poprzez swoje organy, odpowiedzialne jest za optymalne kształtowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na swoim terytorium. W tym kontekście nie wydaje się konieczne, mocne zaakcentowanie suwerenności państwa w tym zakresie w opozycji do organizacji międzynarodowych. Współcześnie w warunkach globalizacji, informatyzacji i migracji licznych grup ludności, żadne z ponad dwustu państw na świecie, nie jest w stanie skutecznie chronić swojego bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego bez wsparcia zewnętrznego, w tym organizacji międzynarodowych. Zagadnienie to nabiera szczególnego znaczenia w warunkach wzrostu zagrożeń terrorystycznych, rozwoju przestępczości transgranicznej i zorganizowanej oraz wielu innych zjawisk determinujących integrację i współpracę międzynarodową w przeciwdziałaniu tym zjawiskom.

Rozważania zawarte w rozdziale III monografii są najbardziej powiązane z tematem oraz główną tezą pracy. Autor posiłkując się aktami normatywnymi, orzecnictwem i wybranymi pozycjami literatury przedstawia zarys ustrojowo-organizacyjny administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przy analizowaniu tej problematyki autor słusznie zauważa, że zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego dotyczą wszystkich podmiotów władzy publicznej w państwie, z głównym akcentem na Radę Ministrów, na której przede wszystkim spoczywa odpowiedzialność za ochronę bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego. Podobny zakres odpowiedzialności w województwie ma wojewoda, który pełni funkcję ośrodka dyspozycyjno-wykonawczego, także w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego. Nie podzielam stanowiska Habilitanta w kwestii likwidacji lub ograniczenia podwójnego podporządkowania zespolonych służb, inspekcji i straży centralnym organom administracji rządowej i wojewodzie. Taka dekoncentracja zadań i kompetencji należących do centralnych organów administracji rządowej ukierunkowana na wojewodę znacznie wzmocniłaby pozycję tego upolitycznionego terenowego organu administracji rządowej, a tym samym wpłynęłoby to na eskalację upolitycznienia kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży i podległych im funkcjonariuszy i urzędników.

W rozdziale IV zatytułowanym „*Zadania samorządu terytorialnego w zakresie zapewnienia i ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego*” przedstawiona została problematyka działalności jednostek samorządu terytorialnego w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wywody autora w tym zakresie są przemyślane i uwzględniają aktualny stan wiedzy w tym zakresie. Główny akcent ukierunkowany jest na gminę i powiat, gdyż to te jednostki mają największe prawne i faktyczne możliwości kształtowania bezpieczeństwa lokalnego. Zbyteczne moim zdaniem było poświęcenie sześćdziesięciu stron tego rozdziału na podręcznikową charakterystykę samorządu terytorialnego. Cel i założenia badawcze monografii wskazują, że książka adresowana jest do czytelnika posiadającego podstawową wiedzę z zakresu prawa administracyjnego, nauki administracji i dziedzin pokrewnych. Tworzenie współcześnie „opasłych” ponad miarę dzieł, nie służy nauce ani też popularności autora.

Ostatni rozdział książki „*Wykonywanie zadań publicznych w sytuacjach szczególnego zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego*” obejmuje problematykę zarządzania kryzysowego i stanów nadzwyczajnych. Treść tego rozdziału w dużej mierze jest oparta na aktualnych aktach normatywnych i literaturze, której „wysyp” w zakresie tej problematyki jest w ostatnich latach szczególnie widoczny. Zawarte w podsumowaniu tego rozdziału krytyczne uwagi są ciekawe ale też kontrowersyjne. Trudno się zgodzić z wnioskiem autora, że „wprowadzenie w życie ustawy o zarządzaniu kryzysowym nie przyniosło ani opanowania zagrożeń, ani znaczącej poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, o czym świadczą pojawiające się niemal rokrocznie powodzie, a ostatnio susze, burdy stadionowe czy dokonywane w trakcie zgromadzeń publicznych akty wandalizmu, z którymi odpowiedzialne za to organy administracji bezpieczeństwa nie radzą sobie”. Powodzie i susze należą do zagrożeń naturalnych związanych z działaniem sił przyrody a administracja publiczna, nawet na aktualnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego i technologicznego niewiele może zdziałać, żeby im przeciwdziałać. Burdy stadionowe i akty wandalizmu w czasie zgromadzeń publicznych zostały w poważnym stopniu liczbowo ograniczone. Widać z tego, że Habilitant zajmując się problematyką bezpieczeństwa i porządku publicznego nie zna aktualnych statystyk zagrożeń. Nie wie też chyba, że ostatnie kilkanaście lat to niebywały dotychczas w historii Polski spadek przestępczości, w tym zabójstw i wielu innych groźnych przestępstw kryminalnych. Zgadzam się z autorem, że instrumenty zarządzania kryzysowego są nazbyt wykorzystywane, w sytuacjach kiedy istnieją przesłanki do wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, w tym przede wszystkim stanu klęski żywiołowej.

Kontrowersyjny jest też wniosek o centralizacji zadań i kompetencji w zakresie zarządzania kryzysowego na szczeblu województwa. Analiza zagrożeń występujących dotychczas na terenie Polski, skutkujących koniecznością uruchomienia procedur zarządzania kryzysowego wskazuje, że ich skala, intensywność oraz lokalny wymiar dają możliwość przeciwdziałania im w szczególności administracji powiatowej, ale też gminom. Te ostatnie mając znacznie mniejsze niż powiaty możliwości kadrowe i techniczno-organizacyjne korzystają z prawnych i faktycznych środków pomocy świadczonych przez powiaty i wojewodę. Skupienie zadań, kompetencji i odpowiedzialności w jednym organie, mogłoby spowodować trudne do przewidzenia skutki w zakresie obniżenia w tym przedmiocie aktywności starostów i wójtów. Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych o wymiarze lokalnym z pozycji wojewody, byłoby trudne i mniej efektywne, pozbawiałoby też gminy i powiaty samodzielności w przeciwdziałaniu sytuacjom kryzysowym. Obowiązujący aktualnie system zarządzania kryzysowego uwzględnia zasadę subsydiarności i daje możliwość udzielania pomocy jednostkom niższego szczebla przez organy powiatu i wojewodę.

Chybiona wydaje się też sugestia autora, zawarta w zakończeniu książki, „opracowania kompleksowego aktu normatywnego całościowo normującego zadania organów administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego, integrującego akty normatywne zawierające fragmentaryczne rozwiązania, a także wyraźne rozgraniczenie kompetencji realizujących te zadania organów”. Pomysł taki przy tak szerokim zakresie zadań administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz dużej dynamice zmian prawa jest raczej niewykonalny.

Głębsza analiza treści książki wskazuje, że autor niepotrzebnie, usilnie próbuje się dystansować od bogatego dorobku doktryny w zakresie problematyki bezpieczeństwa i formułuje wiele wniosków i postulatów, którym koniecznie chce nadać walor innowacyjności i oryginalności. Owe wnioski nie zawsze są jednak trafne i nie zawsze poparte solidną analizą badawczą. Autora zawodzi też intuicyjność, która zazwyczaj jest paralelna z dużą wiedzą i głęboką znajomością otoczenia badanego problemu. Przykładem może tu być, krytyka funkcjonalności obecnego systemu bezpieczeństwa z akcentem na „brak jednoznacznie sprecyzowanej, perspektywicznie ukierunkowanej i konsekwentnie realizowanej wizji działania w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego”. W ostatnich kilkunastu latach opracowanych zostało wiele dokumentów programowych w sferze bezpieczeństwa i porządku sygnowanych przez Radę Ministrów i Prezydenta. Zadania w tym przedmiocie zawiera także najnowsza Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2014 r.

Dobra skuteczność funkcjonowania systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego zauważalna jest nie tylko w statystykach przestępczości o czym wspomniałem wcześniej, ale też w opiniach społeczeństwa. To chyba jest najlepszym dowodem, że w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego nie ma aktualnie potrzeby wprowadzenia radykalnych zmian, gdyż więcej można tu popsuć niż naprawić.

Konkludując, niezależnie od krytycznych uwag, oceniana monografia jest ważnym i ciekawym pod względem merytorycznym opracowaniem, które bazując na dotychczasowych osiągnięciach doktryny, przedstawia problematykę bezpieczeństwa i porządku publicznego w płaszczyźnie aksjologicznej z odniesieniem do człowieka i państwa. Oceniana monografia stanowi też źródło wiedzy o stanie badań nad bezpieczeństwem i porządkiem publicznym w sferze nauki prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego, nauki administracji i nauk o bezpieczeństwie oraz w mniejszym stopniu nauki o zarządzaniu. Monografia stanowi osiągnięcie naukowe o którym mowa w art. 16 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, ponieważ stanowi znaczny wkład w rozwój nauki prawa administracyjnego.

II. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Dotychczasowy dorobek naukowy Habilitanta obejmuje 174 pozycje obejmujące monografie, komentarz do ustawy, podręcznik, publikacje zbiorowe, rozdziały w monografiach i publikacjach zbiorowych, artykuły naukowe i popularnonaukowe, hasła encyklopedyczne i leksykalne, recenzje, sprawozdania i opinie. Ponad połowę wymienionych publikacji stanowią hasła encyklopedyczne i leksykalne, które trudno traktować jako przejaw istotnej aktywności naukowej.

Analizując aktywność Habilitanta w zakresie publikacji naukowych, to jej przejawy zauważalne są w interwale czasowym obejmującym lata 2010-2016, z podkreśleniem publikacji z ostatnich czterech lat. Przez pierwsze lata po uzyskaniu stopnia doktora, aż do 2009 roku Habilitant nie przejawiał większej aktywności naukowej. W okresie tym opublikowane pozycje to: *Środki przekazu – informacja czy manipulacja?*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2008; *Ochrona dziecka przed szkodliwym oddziaływaniem środków masowego przekazu w prawie polskim*, [w:] *Dziecko. Studium interdyscyplinarne*, Sowińska E., Szczurko E., Guz T., Marzec P. (red.), Lublin 2008; *Znieważenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w środkach masowego przekazu*,

[w:] *Środki przekazu – informacja czy manipulacja?*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Lublin 2008; *Formy manipulacji w mass mediach a dążenie do odkrycia prawdy dziennikarskiej*, [w:] *IX Kielecki Festiwal Nauki 15-30 września 2008. Prezentacje Festiwalowe*, Predyger A. (red.), Kielce 2009; *Wpływ wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na orzecznictwo sądów polskich*, [w:] *IX Kielecki Festiwal Nauki 15-30 września 2008. Prezentacje Festiwalowe*, Predyger A. (red.), Kielce 2009 (wkład autorski 50%); *Ucieczka od odpowiedzialności – od wolności do dowolności*, [w:] *Stan realizacji polityki społecznej w XXI wieku*, Miłek M., Wilk-Jakubowski G. (red.), Kielce 2009;

Późniejszy dorobek naukowy Habilitanta obejmuje szerokie spektrum tematyczne począwszy od: prawa prasowego i swobody wypowiedzi; poprzez prawo konstytucyjne ze szczególnym uwzględnieniem statusu prawnego jednostki w państwie; prawo karne; historię; prawo administracyjne i związane z nim bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Wśród pozycji z zakresu prawa prasowego i swobody wypowiedzi wymienić należy: monografię *Przestępstwa zniesławienia i zniewagi prasowej*, Bartnik M., Lis W., Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013 (wkład autorski 50%) oraz komentarz *Prawo prasowe. Komentarz*, Lis W., Wiśniewski P., Husak Z., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012 (wkład autorski 60%). Do tego obszaru badawczego należą też następujące rozdziały w monografiach i publikacjach zbiorowych oraz artykuły naukowe : *Prawo do prywatności a rozwój nowych technologii informatycznych. Szanse i zagrożenia*, [w:] *Nie tylko Internet. Nowe media, przyroda i „technologie społeczne” a praktyki kulturowe*, Mucha J. (red.), Kraków 2010; *Zakres dozwolonej krytyki prasowej*, [w:] *Współczesne media. Wolne media? T. 1*, Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Lublin 2010; *Konstytucyjne podstawy wolności wypowiedzi*, [w:] *Praktyczne aspekty wolności wypowiedzi*, Lis W., Husak Z. (red.), Toruń 2011 (wkład autorski 50%); *Tymczasowe zabezpieczenie powództwa – forma cenzury czy ochrona dóbr osobistych*, [w:] *Praktyczne aspekty wolności wypowiedzi*, Lis W., Husak Z. (red.), Toruń 2011; *Swoboda wypowiedzi i wolność prasy w prawie międzynarodowym*, [w:] *Ius et mundus. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesorowi Lechowi Antonowiczowi*, Guz T., Mazurkiewicz R., Pałubska M.R. (red.), Lublin 2011; *Obowiązek prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk jako podstawa działalności dziennikarskiej*, [w:] *Ius et historia. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Markiewiczowi*, Guz T., Bednaruk W., Pałubska M.R. (red.), Lublin 2011; *Mass media źródłem demoralizacji dzieci i młodzieży w ujęciu socjologiczno-prawnym*, [w:] *Przestępczość wśród młodzieży – zagrożenia i sposoby przeciwdziałania*, Komadowska A. (red.), Lublin 2012; *Ochrona prawna języka polskiego w działalności prasowej*, [w:] *Współczesne media. Kryzys w mediach*.

T. 1, Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Lublin 2012; *Pojęcie dziennikarza na gruncie prawa prasowego*, [w:] *Status prawny dziennikarza*, Lis W. (red.), Warszawa 2014; *Powszechny charakter orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, [w:] „Jurysta” 2009, nr 1; *The positive and negative aspects of the massmedia's influence on the quality of a lifestyle*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 6, Vilnius 2009; *Wolność wypowiedzi gwarancją demokracji*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 7, Vilnius 2010; *Ochrona rodziny przed szkodliwym oddziaływaniem środków masowego przekazu w prawie polskim*, [w:] „Państwo i Społeczeństwo. Wielowymiarowy obraz rodziny”, Leśniak M. (red.), Kraków 2011, nr 3; *Wolność prasy i innych środków społecznego przekazu jako zasada ustrojowa*, [w:] „Studia Medioznawcze” 2012, nr 4; *Działalność katolickich środków masowego przekazu przejawem pluralizmu i gwarancją demokracji*, [w:] „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2012, T. 15; *Hidden advertising activities in the light of journalist's rights and responsibilities*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 11, Vilnius 2014; *Конфіденційний характер журналістики у польському законодавстві*, [w:] „Вісник львівського університету. Серія юридична”, Випуск 59, Львів 2014; *Krytyka prasowa w działalności dziennikarskiej*, [w:] „Studia Medioznawcze” 2016, nr 1; *Prasa internetowa. Proces migracji mediów do cyberprzestrzeni*, [w:] „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2016, nr 8.

Problematyka statusu prawnego jednostki w państwie jest kolejnym nurtem badawczym Habilitanta. Najobszerniejszą pozycją w tej dziedzinie jest podręcznik „*Konstytucyjny system organów państwowych*” pisany we współautorstwie z Dudek D., Husak Z., Kowalski G., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012 (wkład autorski 25 %). Kolejne 8 pozycji z tego zakresu przedmiotowego to artykuły naukowe i rozdziały w publikacjach zbiorowych, w tym m.in. : *Konstytucyjne gwarancje prawa do nauki*, [w:] *Prawo oświatowe. Stan obecny i perspektywy rozwoju*, Pyter M., Balicki A. (red.), Lublin 2010; *Status prawny nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego*, [w:] *Szkoła, edukacja, wychowanie*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Lublin 2010; *Koncepcja zrównoważonego rozwoju a potrzeba edukacji przyrodniczej*, [w:] *Szkoła, edukacja, wychowanie*, Balicki A., Guz T., Lis W. (red.), Lublin 2010 (wkład autorski 50%); *Swoboda wypowiedzi w mass mediach a poszanowanie godności człowieka*, [w:] *Normatywny wymiar godności człowieka*, Lis W., Balicki A. (red.), Lublin 2012; *Prawo do wynagrodzenia podstawą bezpieczeństwa socjalnego pracownika*, [w:] *Świadczenie pracy jako przedmiot zobowiązania umownego*, Frey R. (red.), Kielce 2013; *Podmiot praw do utworów tworzonych w ramach działalności naukowo-dydaktycznej*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, Lis W., Tylec G. (red.), Lublin 2015; *Konstytucyjne gwarancje ochrony zdrowia i dostępu do*

świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, [w:] *Prawne aspekty cywilizacyjnych zagrożeń zdrowia*, Pacian J. (red.), Warszawa 2016.

Problematykę prawa karnego i prawa policyjnego, głównie w aspekcie praktycznym, Habilitant prezentuje w kilku pozycjach, w tym dwóch leksykonach: *Leksykon polskiej procedury karnej. 100 podstawowych pojęć*, Bartnik M. (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2013 (wkład autorski 30%); *Leksykon kryminalistyki. 100 podstawowych pojęć kryminalistyki*, Bartnik M., Lis W., Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016 (wkład autorski 50%). Ponadto rozdziały w monografiach i publikacjach zbiorowych oraz artykuły naukowe: *Współpraca policyjna w ramach systemu Schengen*, [w:] *Polska w strefie Schengen*, Bednaruk W., Bielecki M., Kowalski G. (red.), Lublin 2010; *Stosowanie przez Policję środków przymusu bezpośredniego a ochrona wolności i praw człowieka*, [w:] *Nauki społeczne na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego*, Bogdalski P., Nepelski M. (red.), Szczytno 2014; *The place and role of the Police in the system of public safety and order of the Republic of Poland*, [w:] *Security. Bezpečnostné Fórum 2015*, Ušiak J., Kollár D. (red.), Banská Bystrica 2015; *Publikacja listu gończego a ochrona prawa do wizerunku*, [w:] „Przeгляд Sądowy” 2013, nr 3; *Uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej w kontekście ochrony wolności i praw człowieka*, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, Lublin 2014, T. XXIV, nr 3; *Safety of persons protected by the Government Protection Bureau*, [w:] „Securitologia” 2015, nr 1.

Istotne miejsce w dorobku naukowym Habilitanta zajmuje, szczególnie w ostatnich czterech latach, problematyka bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zagadnieniom tym poświęconych zostało 17 publikacji. Należy do nich oceniana wcześniej monografia *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej* stanowiąca znaczny wkład autora w rozwój nauki prawa administracyjnego. Inne publikacje z tego zakresu tematycznego to m. in.: *Współpraca policji i samorządu terytorialnego w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce*, Parchomiuk J., Uliasz B., Kruk E. (red.), Warszawa 2009; *Protection of security as the task of the state under the Polish Constitution*, [w:] *Security. Bezpečnostné Fórum 2012*, Ušiak J., Lasicová J., Kollár D., (red.), Banská Bystrica 2012; *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego a konstytucyjne gwarancje swobody wypowiedzi i wolności prasy*, [w:] *Pomiędzy wolnością i odpowiedzialnością. Problemy współczesnych mediów*, Kowalczyk R., Machura W., Sobczak J. (red.), Opole 2013; *Publiczny sektor ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Bezpieczeństwo państwa. Zagadnienia podstawowe*, Lis W. (red.), Lublin 2014; *Zagwarantowanie i ochrona*

bezpieczeństwa w portach lotniczych, [w:] *Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem. Jednostki, grupy i społeczeństwa. T.* Kopczewski M., Kurkiewicz A., Mikołajczyk S. (red.), Poznań 2015; *Zadania Państwowej Straży Pożarnej w systemie ratownictwa*, [w:] *System ratownictwa w Polsce*, Ciecierski M., Czuryk M., Karpiuk M. (red.), Warszawa 2016 (złożony i przyjęty do druku); *Obowiązki związane z zapewnieniem ochrony bezpieczeństwa i porządku na sali sądowej*, [w:] „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2013, z.4; *Straże gminne w systemie organów ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, Lublin 2014, T. XXIV, nr 1; *Competence of the President of the Republic of Poland in the field of defense and national security*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 12, Vilnius 2015; *Protecting Polish cultural security and heritage in the context of globalization*, [w:] „Studium Vilnense A”, vol. 13, Vilnius 2016 (złożony i przyjęty do druku); *Restrictions on freedom expression due to the security of the state in the jurisprudence of the European Court of Human Rights*, [w:] „Научни трудове на Русенски университет „Ангел Кънчев”.Правнинауки”, Ruse 2016.

Ostatni segment badawczy obejmuje problematykę prawa administracyjnego, a w tym zagadnienia kontroli i nadzoru. Problematyka ta zawarta jest w 11 publikacjach, z których ważniejsze to: *Sądownictwo administracyjne jako element kontroli działalności administracji publicznej*, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce. T. I*, Konarski M., Woch M. (red.), Warszawa 2012; *Zadania wojewody w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego – wybrane zagadnienia*, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce. T. II*, Konarski M., Woch M. (red.), Warszawa 2013; *Policja administracyjna jako funkcja administracji publicznej*, [w:] *Obrót powszechny i gospodarczy. Problemy publicznoprawne i ekonomiczne*, Ramus I. (red.), Kielce 2014; *Szczególne uprawnienia organów jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu kryzysowym*, [w:] *Zarządzanie kryzysowe w wymiarze lokalnym. Organizacja, procedury, organy i instytucje*, Majchrzak D. (red.), Warszawa 2014; *Prywatyzacja zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, Lis W. (red.), Lublin 2015; *Nadzór Komendanta Głównego Policji nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi*, [w:] *Z zagadnień nadzoru i kontroli organów władzy publicznej w Polsce. T. V*, Konarski M., Woch M. (red.), Warszawa 2015; *Istota i rola samorządu terytorialnego w państwie demokratycznym*, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”, Lublin 2012, T. XXII, nr 1; *Procedura rejestracji tytułu prasowego. Problemy regulacyjne*, [w:] „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2013, T. 5; *Status prawny Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji*, [w:] „Roczniki Nauk Prawnych KUL”

2015, T. XXV, nr 3; *Środki nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *25 lat samorządu terytorialnego w Polsce. Doświadczenia przeszłości, nauki na przyszłość*, Bukowski Z., Kamosiński S., Bydgoszcz 2016.

W ostatnich kilku latach Habilitant wykazywał się istotną aktywnością naukową, czego przejawem są wymienione wyżej publikacje naukowe. Wprawdzie wiele tych publikacji obejmuje obszary wiedzy leżące poza moimi zainteresowaniami naukowymi, dlatego nie dokonuję ich merytorycznej oceny. Publikacje te spełniają wymagania stawiane opracowaniom naukowym. Ich autor posługuje się właściwą terminologią i językiem prawniczym. Stosowana metodologia badawcza pozwalała na precyzowanie wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*. Dużym plusem w dorobku naukowym Habilitanta jest kilka pozycji pisanych w języku angielskim i rosyjskim.

Na podkreślenie w tym okresie zasługuje aktywność badawcza Habilitanta w sferze prawa administracyjnego, ze szczególnym akcentem na problematykę bezpieczeństwa i porządku publicznego, badaną zarówno w płaszczyźnie ustrojowo-organizacyjnej jak i funkcjonalno-praktycznej. W całokształcie zainteresowań naukowych Habilitanta widoczny jest brak jednoznacznie i jasno sprecyzowanego kierunku badawczego. Analiza publikacji z ostatnich czterech lat wskazuje jednak, że bliska jest mu problematyka organizacji i funkcjonowania administracji bezpieczeństwa wewnętrznego. Przejawem tego jest główna pozycja dorobku naukowego „*Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej*” zakwalifikowana jako osiągnięcie naukowe określone w art.16 ust. 2 pkt.1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Podsumowując ocenę dorobku naukowego dr Wojciecha Lisa należy uznać, że jest to dorobek stosunkowo obszerny i zróżnicowany, wskazujący na ciągły rozwój naukowy autora. Habilitant od początku swojej aktywności naukowej podejmował wiele zróżnicowanych problemów badawczych, w dużej mierze w opracowaniach o charakterze analitycznym, o dobrym poziomie naukowym, przyczyniając się do rozwoju dorobku doktryny prawa administracyjnego i dyscyplin pokrewnych. Ważna część dorobku Habilitanta powstała w wyniku współpracy z partnerami z krajowych i zagranicznych ośrodków naukowych.

III. Ocena dorobku dydaktycznego

Dr Wojciech Lis od 1 października 2007 roku zatrudniony jest w Katedrze Prawa Administracyjnego w Zamiejscowym Wydziale Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL

w Tomaszowie Lubelskim na stanowisku asystenta, a od 1 marca 2009 r. na stanowisku adiunkta. W latach 2008-2014 w ramach umów cywilnoprawnych współpracował z kilkoma kieleckimi szkołami wyższymi w tym, z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego, Wyższą Szkołą Handlową im. Bolesława Markowskiego i Wyższą Szkołą Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. Prof. Edwarda Lipińskiego oraz Wyższą Szkołą Handlową w Radomiu i Wyższą Szkołą Nauk Społecznych w Lublinie. Na uczelniach tych prowadził wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, seminaria dyplomowe z zakresu prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego, prawa gospodarczego publicznego, prawa ochrony konkurencji, prawa samorządu terytorialnego, prawa konstytucyjnego, prawa Unii Europejskiej, podstaw prawoznawstwa, ustroju i zadań organów ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, prawa mediów, prawa karnego, postępowania karnego i kryminalistyki.

Jest promotorem kilkunastu prac licencjackich i magisterskich tematycznie związanych z prawem konstytucyjnym i administracyjnym. Recenzował kilkadziesiąt prac dyplomowych z zakresu prawa administracyjnego i prawa mediów. Zorganizował kilka wyjazdów ze studentami do Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Lublinie i Sejmu RP.

Niezależnie od wyżej wymienionych form działalności dydaktycznej zajmuje się popularyzacją nauki w środowisku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Przykładem tego jest uczestnictwo w kolejnych edycjach Lubelskiego i Kieleckiego Festiwalu Nauki.

IV. Inne formy działalności naukowej i organizacyjnej

Habilitant jest członkiem Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, Towarzystwa Naukowego KUL, Polskiego Towarzystwa Naukowego Prawa Prasowego. W wyniku współpracy z Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej uczestniczył w zorganizowaniu konferencji z okazji XX-lecia tej formacji. Współpracował też z Biurem Informacji Obywatelskiej prowadzonym przez studentów KUL w Tomaszowie Lubelskim.

Dr Wojciech Lis w okresie 2008-2015 uczestniczył w organizacji 6 konferencji naukowych oraz pełnił funkcje członka komitetów naukowych 4 ogólnopolskich konferencji naukowych.

Od 2008 roku Habilitant uczestniczył aktywnie w 56 międzynarodowych i krajowych konferencjach, seminariach, kongresach i festiwalach naukowych prezentując referaty i zabierając głos w dyskusji.

W 2012 r. Habilitant otrzymał wyróżnienie za książkę „*Prawo prasowe. Komentarz*” Wyd. C.H. Beck przyznane przez „Magazyn Literacki KSIAŻKI”.

V. Wnioski końcowe

Wykonując zleczone mi przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów obowiązki recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Wojciecha Lisa, po zapoznaniu się z jego dorobkiem naukowym oraz aktywnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną a także przedłożoną monografią stanowiącą wymagane ustawowo osiągnięcie naukowe stwierdzam, że Habilitant spełnia wymagania określone w art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wynika z tego, że dotychczasowy dorobek naukowy dra Wojciecha Lisa stanowi znaczny wkład w rozwój nauki prawa administracyjnego. Jego dorobek dydaktyczny, organizacyjny i inne formy aktywności naukowej spełniają wymóg istotnej aktywności naukowej. Powyższe ustalenia dają moim zdaniem podstawę do stwierdzenia, że dr Wojciech Lis, po spełnieniu innych wymagań określonym prawem, może być dopuszczony do kolejnych stadiów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Rzeszów, dnia 10 sierpnia 2016 r.

Stanisław Firpa